

otec Jan Koblížek

Tajemství práce

Foto: ChristArt, Hurca! - Adobe stock

Filozofie je typická tím, že problematizuje věci, které nám přijdou na první pohled jako samozřejmé. Důležité je to „na první pohled“. Totiž díky filozofii si můžeme uvědomit, že to, co se nám zdá „jako samozřejmé“, zas až tak samozřejmé není. Krásným příkladem je slovo „práce“.

Běžně používáme toto slovo v několika významech. Nějaké dítě např. řekne: „Můj táta je v práci.“ Tím vyjadřuje, že jeho otec je právě v podniku, kam chodí na směny. Jiný zase řekne: „Dnes zůstávám doma, mám hodně práce na zahradě.“ Zde se označuje práci jistá domácí činnost bez finanční odměny. Vnímáme, že se nejedná úplně o zábavu. A ještě jiný příklad: Školák se učí v rámci fyziky o práci jako o fyzikální veličině a nehraje tu roli, zda tuto práci koná člověk, který nese pětakilovou tašku s nákupem na trase jednoho kilometru, anebo auto, které tuto tašku veze.

Už z těchto tří příkladů užití slova „práce“ vidíme, že se jedná o víceznačný termín, který pokaždé odkazuje na jinou skutečnost. Tento pojem byl promyšlen především v sociální filozofii. Ta se zabývá člověkem jakožto společenskou bytostí a rozvíjí témata i kolem ekonomie.

U slova práce můžeme rozlišit čtyři etapy podle toho, jak na ni nahlížíme, a tím vlastně

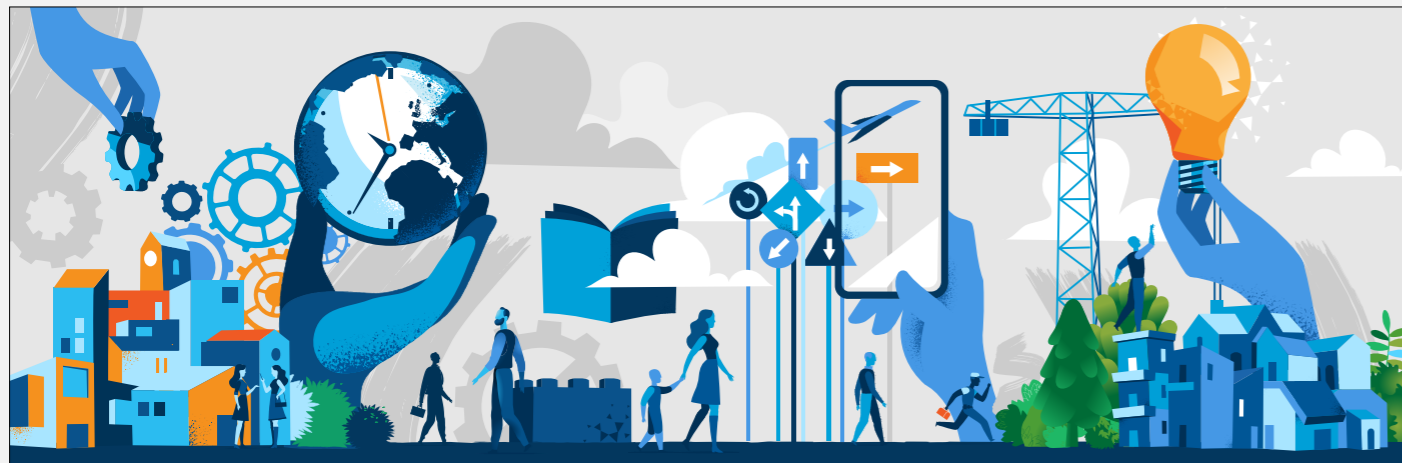
i na člověka. První etapou a také smyslem termínu práce je situace již zmíněné práce na zahradě. Člověk zde pěstuje mrkev, a tu pak také jako odměnu za svou práci sní. Vidíme zde úzký a jasný vztah mezi prací onoho konkrétního člověka a plody jeho práce. Člověk se zde může realizovat, ale hlavně ví, že ne lze sníst více mrkve, než kolik vypěstoval.

Pak je zde druhý smysl slova práce. To je práce za mzdu. Toto pojetí práce známe zhruba dvě stě let a přišlo v okamžiku, kdy vznikaly různé manufaktury. Lidé tehdy začali odcházet z venkova a nechávali se najímat majiteli továren. Na jedné straně se sice mohli těšit na pravidelný příjem, což v zemědělství nebylo, ale na druhé straně zde byla i nebezpečí. Dělníci mnohdy nedostali spravedlivou mzdu. Tím, že dělali u pásu, neznali smysl své práce. Ale hlavně, práci je zde označeno to, co je ve výsledku proplaceno penězi. V tomto smyslu už jejich činnost doma na zahradě, anebo výpomoc kamarádovi ve volné chvíli nejsou chápány jako práce.

Třetím krokem v pochopení práce je globalizace. Společnosti, ve kterých jsou dělníci zaměstnáni, se stávají tak ohromnými, že pracující a konzumenti si jsou naprosto neznámí. Zatímco v prvním případě člověk, který vypěstoval mrkev, ji snědl sám, zde ten, kdo si pochutnáva např. na jogurtu vyrobeném ve Španělsku, ho jí z kelímku z Číny s ná-

pisy z Indie a přivezeného rumunským kamionem pod německou firmou, vůbec netuší, kdo mu vlastně tento jogurt dodává. Vidíme, že vnímání hodnoty práce a její vztah ke konkrétním pracujícím se nám značně zamlžuje.

Poslední fází proměny pochopení práce a pracujících, kterou dnes můžeme zakoušet, je jejich vyjádření výhradně finančním ziskem. Cílem už tak není rozvoj pracujících osob nebo aspoň vlastní dílo, jako to bylo v prvním případě s pěstováním zeleniny doma na zahradě, ale peníze. Ty lze pak utrácet tam, kde už je pouze zábava a spotřeba. Konkrétní práce i pracující se nám schovali za horizont ráje, kde se jen utráčí, užívá a baví. Dochází tak paradoxně k tomu, že v tomto iluzorním ráji můžeme více utratit, než co odpovídá skutečné práci. Mottem tohoto životního stylu je „utrácet peníze, které nemáme, za věci, které nepotřebujeme“. Jistě však chápeme, že se jedná o bubliny, které čas od času prasknou, a pak přicházejí různé finanční krize. Dá rozum, že když vypěstují pět mrkví, nemohu jich sníst deset. Anebo že mrkve musím napřed zasít, pak zalívat a teprve pak si na nich pochutnat. A nikoli napřed je sníst, a pak je zasévat. ... Takže milí ministranti, jezte hodně zeleniny, zvláště mrkve, je zdravá. Nezapomeňte však doma pomoci při jejím okopávání. Přeji vám dobrou chuť!

DO KRUHU!

Možná jste už někdy slyšeli o bájném králi Artušovi a jeho rytířích, kteří sedávali u kulatého stolu. Děti, když si hrají, často vytvoří kroužek, hokejisté se před zápasem chytanou za ramena a v kruhu si dodávají sílu a odhodlání. Rodina je často zobrazována jako bezpečný kruh. Myslíte si, že bychom mohli třeba i v kostele sedět do kruhu? Pokud navštívíte kostel Prozřetelnosti Boží v Šenově u Ostravy, můžete společně s otcem Petrem Okapalem prožít mši svatou „dokulata“.

Milý Petře, co vás vedlo k tomu, abyste tradiční „divadelní“ postavení lavic v kostele změnil do netradičního kruhu, resp. oválu? Byl jste něčím inspirován?

Spíše než o tvar jde o to být při bohoslužbách kvalitněji spolu. A to nám kruh dovoluje, ba přímo nabízí. Nejde totiž vůbec o nic jednoduchého a pohledem do historie můžeme vnímat, jak se v různých dobách a kulturách vyvíjelo místo, kde se setkávali křesťané k eucharistii. Stále totiž zůstává výzvou, jak do jednoho prostoru zakomponovat původně tři oddělené stavby, které znali první křesťané: večeřadlo, synagogu a chrám. Naše kostely jsou svou nádhernou architekturou spíše chrámy než večeřadla. Žijeme v době, kdy mši svatou znovu můžeme v určitých případech slavit doma, v přírodě, pod stanem, u nemocničního lůžka. Nechceme přece mši svatou vnímat jako posvátné chrámové divadlo jednoho hlavního herce (kněze), dalších vedlejších rolí (ministrantů) a diváků (věřících), ale jako společenství všech věřících, rodiny kolem Vzkříšeného Krista. Všichni jsme důležití. Co ale s těmi kostely/chrámy? Konkrétně v našem krásném barokním kostele

Prozřetelnosti Boží je půdorys lodi ovál. I to nám pomohlo, když jsme začali uvažovat nad úpravou, která by nám umožnila lépe prožít vzájemné společenství. Mnoho takových příkladů jsem zaznamenal v zahraničí, především ve Francii, Německu a Rakousku.

V tomto uspořádání je mše sloužena skutečně uprostřed Božího lidu. Jaké to je? Proměnila změna prostoru vaše porozumění tomu, jaká je role kněze ve společenství?

Je to velice náročné na pozornost kněze, a přesto báječné. Jako když doma oslavujeme a nikdy se nám to neomrzí, protože pokaždé je to trochu jinak, totiž spontánní. Všichni se lépe musíme připravit a soustředit, kdo kudy bude chodit, jak se ministruje, kudy ke sv. přijímání. A nakonec jsme krásně přirozeně a nenuceně spolu. Role kněze je zřejmější, není daleko na „trůnu“ u oltáře, ale spolu s ostatními u stolu – jako Ježíš s apoštoly.

Změnil se po liturgické rekonstrukci v kostele Prozřetelnosti Boží i postoj návštěvníků mši k tobě jako ke knězi? Jak je liturgická reforma v šenovském kostele vnímána farní rodinou?

Zatím se změna v našem farním kostele děje druhým rokem jaksi provizorně a nedokonale, teprve směřujeme k trvalé změně (pevně umístěnému oltáři) s pomocí pana architekta Marka Štěpána. Mnozí tedy očekávají, o kolik to bude lepší, až se změna uskuteční nastalo, a mnozí doufají, že dostanu rozum a že se vrátí vše k původnímu stavu. Podle průzkumu je 60 % farníků pro změnu kostela/chrámu v kostel/večeřadlo.

V běžném kostele jsou účastníci mše k sobě otočení zády. V uspořádání do kruhu si většina vidí do tváře a při pozdvihování a adoraci se dívají na druhého „skrz“ Krista. Proměňuje tento zážitek farní společenství?

Nevím, jestli proměňuje, ale určitě to s farníky hýbe. Už tím, že někteří tuto změnu neunesli a odešli do druhého kostela, který ve farnosti máme. Případně tím, že si vybírají místo v kostele, které bude to jejich ideální. Že o tom všem chtě nechtě přemýšlejí a hlavně se učí být zbožní (s Bohem), i když se vzájemně pozorují a vnímají.

Děkujeme za rozhovor a přejeme mnoho radosti v kněžské službě.

Zbyněk Pavienský

otec Petr Okapal
* 44 let
* 19 let knězem
* 16 let farářem v Šenově u Ostravy
* dva roky vjezenským kaplanem
* oblíbení autoři: Anthony de Mello, Richard Rohr

Foto: Archiv o. Petra Okapala; Josef Cinciala - Člověk a víra(2)